

Editorial

The concept of systematic musicology, one of the main branches of musicological research, continues to play the role of an integrating construct. Compared to research targeted primarily on those contexts of what is being investigated, which are identified within the historical process, it provides an accent on musical structure and musically relevant issues, which we interpret with theories from other disciplines (i.e. philosophy, social sciences, mathematics, natural sciences).

Whether it is more determinative for concrete research to be classified as belonging to systematic musicology, how its thematic delimitation is made or rather its methodology (if such a classification is possible at all), is an open question, which, in fact, is not all that important on many occasions. Nonetheless to be aware of the character of systematic musicology, that is to raise appropriate issues concerning music, and the need to not underestimate it, is still considered a relevant task. The existence and development of research-educational institutional platforms (departments, journals, conferences)¹ are proof of this.

Richard Parncutt defines systematic musicology in relation to historical musicology and ethnomusicology. These share, according to him, an interest in manifestations of music in specific traditions, e.g. an emphasis on place and historical localization of the music under investigation. Systematic musicology, however, explores music quite detached from these determinations, since it “tends to focus on music as a phenomenon, in the sense of something that can be observed to occur repeatedly in different ways and contexts.”² While historical musicology and ethnomusicology mainly employ methods of history and cultural studies or cultural anthropology (including empirical approaches), systematic musicology borrows either from sciences (an empirical data-oriented research) or relies on subjective philosophical reasoning.³

Springer Handbook of Systematic Musicology,⁴ a book of more than 1000 pages, published in 2018, displays with the concept of its contents a definition

¹ International Working Group of Systematic and Comparative Musicology, besides many specialized journals (mainly in the field of social and computational sciences) a journal with a broader scope is published: The Journal of Interdisciplinary Music Studies; International Conference of Students of Systematic Musicology, Conference on Interdisciplinary Musicology. For a basic overview cf. Richard Parncutt, “Systematic Musicology and the History and Future of Western Musical Scholarship,” *Journal of Interdisciplinary Music Studies* 1, no. 1 (Spring 2007): 1–32.

² Ibid., 4.

³ Ibid., 5.

⁴ Rolf Bader (ed.), *Springer Handbook of Systematic Musicology* (Springer Berlin Heidelberg, 2018).

of systematic musicology. In comparison with Parncutt, there is a clear difference in terms of including musical ethnology. The authors of the Handbook focus on interdisciplinarity, for example Albrecht Schneider conceives “systematic musicology as a field of interdisciplinary research”.⁵ Rolf Bader with regard to interdisciplinarity mentions that a true understanding of music is only possible when “considering all aspects of music”.⁶ Parncutt equally distinguishes between humanities systematic musicology and scientific systematic musicology. The Handbook, edited by Bader, displays a predominance of empirical approaches: Bader does not neglect music theory and music philosophy in the survey of subdisciplines of systematic musicology, but separate parts are not devoted to it.

The current issue of *Musicologica Olomucensia* wants above all to contribute to systematic musicology. To problematize its definition or to observe whether, to what extent or in which respect, the concept of the articles fulfils the reasonings of the definitions we have just presented we leave up to the reader, for which purpose we recommend the cited items. We are aware of the fact that some articles overstep the frame of systematic musicology, for example by embedding some issues, covered by them, in specific cultural-historical traditions. We do not, however, consider this overstepping to be substantial, and we therefore do not include a *Varia* section of articles.

The first two articles employ the empirical approach. Jane Harrison has a sociomusicological research of mechanisms, through which free concerts organized for many years in one of Istanbul municipal districts form a social capital for their audience. Sarah Sauvé, with the help of an empirical definition of melody, provides an analysis of selected string quartet movements by Haydn and Mozart, thereby enriching existing datasets of excerpted scores and also discussing relevant perceptual mechanisms.

The articles by Vladimír Fulka and Lyudmila Gauk enquire into musical poetics. Fulka analyses Bohuslav Martinů's *Memorial to Lidice*. Primarily based on an analysis of tonal relations and harmonic progressions he distinguishes between three distinct expressive layers in the *Memorial* and integrates the structural and aesthetic considerations. Gauk explores the attitudes of Russian artists to the essence and function of art, their relations to society and discusses their views of musical traits with regard to the fulfilment of their concept of music.

The other two articles deal with contemporary composers of sacred music. Manfred Novak discusses the compositional approach, with the help of which James MacMillan, in his compositions for liturgy, succeeded in balancing the

⁵ Albrecht Schneider, “Systematic Musicology: A Historical Interdisciplinary Perspective,” in: Bader, *Springer Handbook of Systematic Musicology*, 1.

⁶ Rolf Bader, “Preface,” in: Bader, *Springer Handbook of Systematic Musicology*, VI.

liturgical demands of *participatio actuosa* with the uniqueness of his compositional style and satisfied both. Kateřina Janíčková offers a musical profile of Miloš Bok and identifies the main style traits of his spiritual music.

More of a historical approach is employed in the study by Lubomír Tyllner, who illustrates the peripeties of the realization of the governorate collection in Bohemia and describes manuscript and printed resources, some of which have not been described before.

Martina Stratilková

Editorial

Pojem systematické muzikologie, jedné z větví tradičního členění muzikologického výzkumu, nepřestává plnit svou roli integrujícího konceptu. Oproti zkoumání primárně cílícího na souvislosti zkoumaných jevů, identifikované v rámci historického procesu, přináší akcent na hudební strukturu a ty hudebně relevantní problémy, které interpretujeme často teoriemi dalších oborů (např. filozofie, sociální vědy, matematické a přírodovědecké obory).

Zda je pro zařazení konkrétního výzkumu právě do systematické muzikologie určující spíše tematické vymezení anebo metodologie (či zda je takové zařazení vždy možné), je spíše otázkou, v řadě situací samozřejmě otázkou nepříliš důležitou. Nicméně uvědomění si charakteru systematické muzikologie, tj. kladení si jí odpovídajícího spektra otázek, týkajících se hudby, a potřeby jejího nepodceňování, lze považovat za úkol stále aktuální. Existence a rozvoj publikačních i vědecko-výchovných institucionálních platforem (vědecká pracoviště – katedry, časopisy, konference)¹ jsou toho důkazem.

Richard Parncutt vymezuje systematickou muzikologii vůči historické muzikologii a etnomuzikologii. Ty podle něho spojuje zájem o projevy hudby ve specifických tradicích, tedy důraz na místní a historickou lokalizaci zkoumané hudby. Systematická muzikologie oproti tomu zkoumá hudbu od těchto určení značně odpoutanou, „hudbu jako fenomén, ve smyslu něčeho, co lze sledovat jako dějící se opakovaně různými způsoby a v různých kontextech.”² Zatímco historická muzikologie a etnomuzikologie využívají především metod historie a kulturních studií či kulturní antropologie (vč. empirických přístupů), systematická muzikologie spoléhá na filozofické, spíše subjektivní myšlení.

Springer Handbook of Systematic Musicology, kniha o více než 1000 stranách, která vyšla v roce 2018, prozrazuje koncepci svého obsahu také definicí systematické muzikologie. Ve srovnání s Parncuttem je zde patrný rozdíl v zahrnutí hudební etnologie. Její autoři se soustřeďují na interdisciplinaritu, například Albrecht Schneider pojímá „systematickou muzikologii jako pole

¹ International Working Group of Systematic and Comparative Musicology, vedle mnoha specializovaných časopisů (zejména v oboru sociálních a počítačických věd) je publikován širěji zaměřený *The Journal of Interdisciplinary Music Studies*, International Conference of Students of Systematic Musicology, Conference on Interdisciplinary Musicology. Pro základní přehled srov. Richard Parncutt, „Systematic Musicology and the History and Future of Western Musical Scholarship,” *Journal of Interdisciplinary Music Studies* 1, č. 1 (jaro 2007): 1–32.

² Ibid., 4.

interdisciplinárního výzkumu.⁴³ Rolf Bader v souvislosti s interdisciplinaritou zmiňuje, že skutečné porozumění hudbě je možné pouze „uvážením všech aspektů hudby.“⁴⁴ Parncutt rovnoměrně rozlišuje humanitní systematickou muzikologii a „vědeckou“ (scientific), totiž empirickou systematickou muzikologii. Baderův *Handbook* vyjadřuje nadvládu empirických přístupů: hudební teorii a hudební filozofii Bader v přehledu subdisciplín systematické muzikologie neopomíjí, samostatné oddíly jim ovšem věnovány nejsou.

Aktuální číslo časopisu *Musicologica Olomucensia* však chce především přispět k systematické muzikologii. Problematicizovat její definici či sledovat zda, v jaké míře či v jakých aspektech pojetí zařazených článků naplňuje argumenty aktuálně prezentovaných vymezení, již ponecháváme na čtenáři, jemuž k těmto úvahám doporučujeme citované publikace. Jsme si tedy vědomi toho, že některé příspěvky již vykráčejí z rámce systematické muzikologie, například zakotvení některých problémů, jež pokrývají, v určitých kulturně historických tradicích, je docela zřetelné. Nicméně toto vykročení nepovažujeme za zásadní, proto nevyčleňujeme samostatnou sekci Varia.

První dva články uplatňují empirický přístup. Jane Harrison předkládá hudebně sociologický výzkum mechanismů, jimiž volně přístupné koncerty organizované dlouhá léta v jedné z městských částí Istanbulu utvářejí sociální kapitál jejich publika. Sarah Suave s pomocí empirické definice melodie nabízí empirickou analýzu vybraných Haydnových a Mozartových smyčcových kvartetů. Takto obohacuje stávající databanky anotovaných partitur a diskutuje relevantní percepční mechanismy.

Studie Jozefa Fulky a Lyudmily Gauk se zabývá hudební poetikou. Fulka analyzuje Památník Lidicím Bohuslava Martinů. Především na základě rozboru tonálních vztahů a harmonických postupů rozlišuje Fulka v Památníku tři různé výrazové vrstvy a propojuje tak zřetel strukturální s estetickým. Gauk zkoumá přístupy ruských umělců k podstatě a funkci umění, jejich vztahu ke společnosti a diskutuje, jaký měli názor na hudební charakteristiky ve vztahu k naplnění jejich koncepce hudby.

Další dva články se zabývají autory současné duchovní hudby. Manfred Novak diskutuje kompoziční postup, jímž James MacMillan ve své tvorbě pro liturgii dokázal vyvážit liturgický požadavek participatio actiosa s jedinečností svého kompozičního stylu tak, aby vyhověl obojímu. Kateřina Janíčková předkládá medailon Miloše Boka a identifikuje základní stylové črty jeho duchovní hudby.

³ Albrecht Schneider, „Systematic Musicology: A Historical Interdisciplinary Perspective,“ in: Rolf Bader (ed.), *Springer Handbook of Systematic Musicology* (Springer Berlin Heidelberg, 2018): 1.

⁴ Rolf Bader, „Preface,“ in: Rolf Bader (ed.), *Springer Handbook of Systematic Musicology* (Springer Berlin Heidelberg, 2018): VI.

Historický pohled nabízí ve své studii Lubomír Tyllner, který přibližuje peripetie guberniální sbírky v Čechách a popisuje její rukopisné i tištěné prameny, z nichž některé dosud vědecky popsány nebyly.

Martina Stratilková